

Procediments del sistema de protecció a la infància i l'adolescència: una mirada des de la reflexió.

Sandra Moreno morenosal@cvoa.cat Equip d'estudis de l'EAIA Vallès Occidental

MARC NORMATIU

Legislació:

-Llei 14/2010 , de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i adolescència.

Protocols d'actuació:

- ❑ Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya, juliol 2017.

- ❑ Protocol d'actuació davant de maltractaments en la infància i l'adolescència en l'àmbit de la salut, maig 2019.

Bon tracte a l'infant/adolescent: garantir les necessitats bàsiques pel seu desenvolupament integral –afectiu, psicològic, físic, sexual, intel·lectual i social. Responsabilitat del bon tracta a la infància és de la família i de la societat.

Maltractament- “No bon tracte”

Grau de
maltractament

- Lleu
- Moderat
- Greu

Diferenciar situació de
maltractament amb situació
de desemparament

Factors a tenir en
compte per valorar

Vulnerabilitat de l'I/A

- Edat, característiques i estat de l'infant/adolescent.
- Cronicitat i freqüència del maltractament.
- Característiques dels progenitors.
- Característiques de l'entorn (formal i informal).
- Accés de l'autor a l'infant/adolescent.

Urgència:

- Gravetat del maltractament
- Probabilitat que es torni a donar el maltractament

- Ldoia Llei 14/2010:
- **INTERVENCIÓ MÍNIMA NECESSÀRIA**
 - Preveu **totes les situacions de maltractament** (no només aquelles situacions on és necessari un desemparament).

Situacions de risc.

Art: 102 LDOIA

*La situació limita o perjudica el desenvolupament de l'I/A però no és greu donat existeixen indicadors físics, psicològics o socials que **es poden abordar des de l'entorn social i/o familiar.***

- Infants sense necessitats bàsiques cobertes (lleu o moderada).
- Manca d'escolarització, absentisme escolar.
- Conflicte obert i crònic entre els progenitors.
- Us del càstig físic com a recurs educatiu (no greu no crònic).
- Incapacitat dels progenitors en controlar conducta infant/adolescent.
- Practiques discriminatòries i/o violentes vers les nenes.
- Qualsevol altra situació que si persisteix pot acabar en desemparament

Situacions de desemparament.

Art: 105 LDOIA

*Els indicadors de maltractament existents, **no es poden treballar amb l'infant vivint amb la família.***

- Abandonament.
- Maltractament físic, psicològic, sexual.
- Maltractament prenatal greu.
- Guarda inadequada (greu).
- Alteració psíquica o drogodependències afecta greument infant.
- Síndrome de Munchausen per poders.
- Inducció mendicitat, delinqüència, marginació.
- Negligència greu o crònica.
- Violència masclista.
- Situacions de risc que agreugen o es cronifiquen.

La **situació és urgent** perquè hi ha indicadors físics, psicològics o socials que posen en **PERILL la integritat del infant i/o adolescent.**

Responsabilitat legal

Art. 100. LDOIA - *Deure de comunicació, intervenció i denuncia*

1. Els **ciutadans** que tenen coneixement de una situació de **maltractament** d'un infant o adolescent **tenen el deure de comunicar-ho** als serveis socials bàsics o als especialitzats .

2. L'Administració ha de garantir la **confidencialitat de la identitat de la persona** ho comunica.

3. Tots els **professionals**, especialment els de salut, serveis socials i educació, han **d'intervenir obligatòriament** quan tinguin coneixement de la situació de risc o de desemparament en què es troba un infant o adolescent.

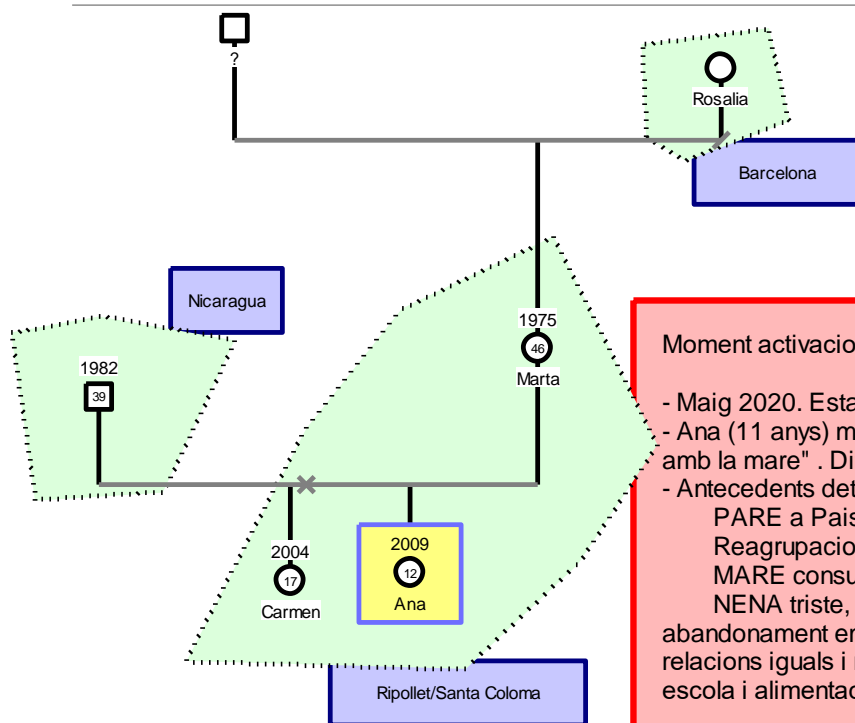
La intervenció inclou el fet de **facilitar la informació i la documentació** que calgui per a valorar la situació de l'Infant .

Responsabilitat professional:

Posa veu al silenci del nen:

- Por al rebuig de la pròpia família.
- Normalitzen la situació de maltracta.
- Incapacitat d'expressar en paraules el que està vivint (edat, bloqueig emocional...).
- Protegir als seus pares (inversió de rols).
- Sentir-se responsable (culpa).
- Trobar-se intimidat per la pròpia família.

Iniciar un treball per canviar la situació. La xarxa protectora

Moment activació protocol protecció:

- Maig 2020. Estat d'Alarma per Pandemia
- Ana (11 anys) manifesta a tutora "tenir ganes de desaparèixer", "secret familiar" "conflicte amb la mare". Dificultats per contactar amb ella. Demana ajuda
- Antecedents detectats escola:
 - PARE a País d'origen
 - Reagrupació familiar de les nenes a Barcelona, per la mare: 2018
 - MARE consum abusiu OH, poc implicada. Centrada en l'àmbit laboral.
 - NENA trista, sense acompanyament familiar, expressar conflictes a la llar i abandonament emocional. Baix rendiment acadèmic, bones capacitats aprenentatge. bones relacions iguals i referents escolars. Cures bàsiques correctes: d'higiene assistència escola i alimentació.

Xarxa serveis: Escola

VALORACIÓ I DECISSIÓ EN EQUIP

Recursos:

Ordre BSF/331/201, les llistes d'indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents

(**Annex 3**) Llistes d'**observacions** de maltractament infantil del Registre unificat del maltractaments infantils, que estableix l'article 86 de la Llei 14/2010, de 27 de maig

Simulador del Mòdul de Suport a la Gestió del Risc (SMSGR) -RUMI-

<https://dps.gencat.cat/rumi/AppJava/simulacio/simulacio.html>

Eina tecnològica de suport:

Que fa?

- ✓ Traduir els indicadors de maltractament en conductes observables.
- ✓ Valorar la gravetat i el risc que es tornin a produir situacions de maltractament.

Quina conclusió ofereix?:

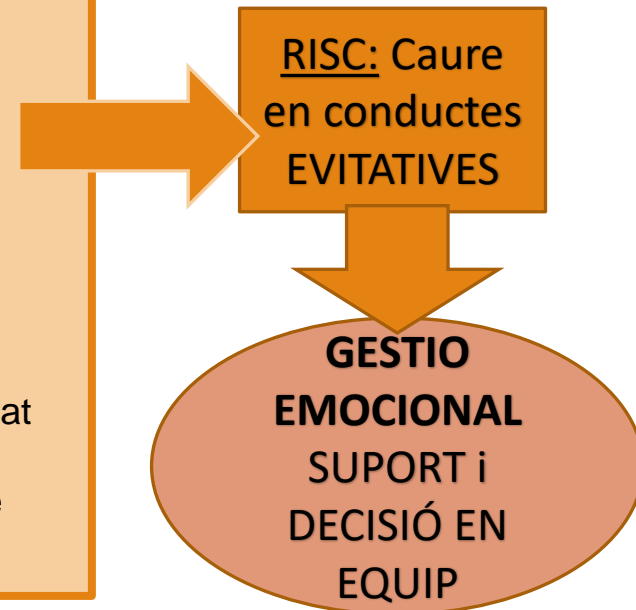
- Grau de maltractament
- Orienta sobre el procediment a seguir

Comunicar versus Denunciar

- Per protegir potser no cal desamparar.
El millor lloc on pot estar un infant/adolescent és amb la seva família.
- Detecció precoç i comunicació de la situació permet activar la xarxa protectora.
- Comunicar com a eina de prevenir més maltractaments i treballar amb la família.

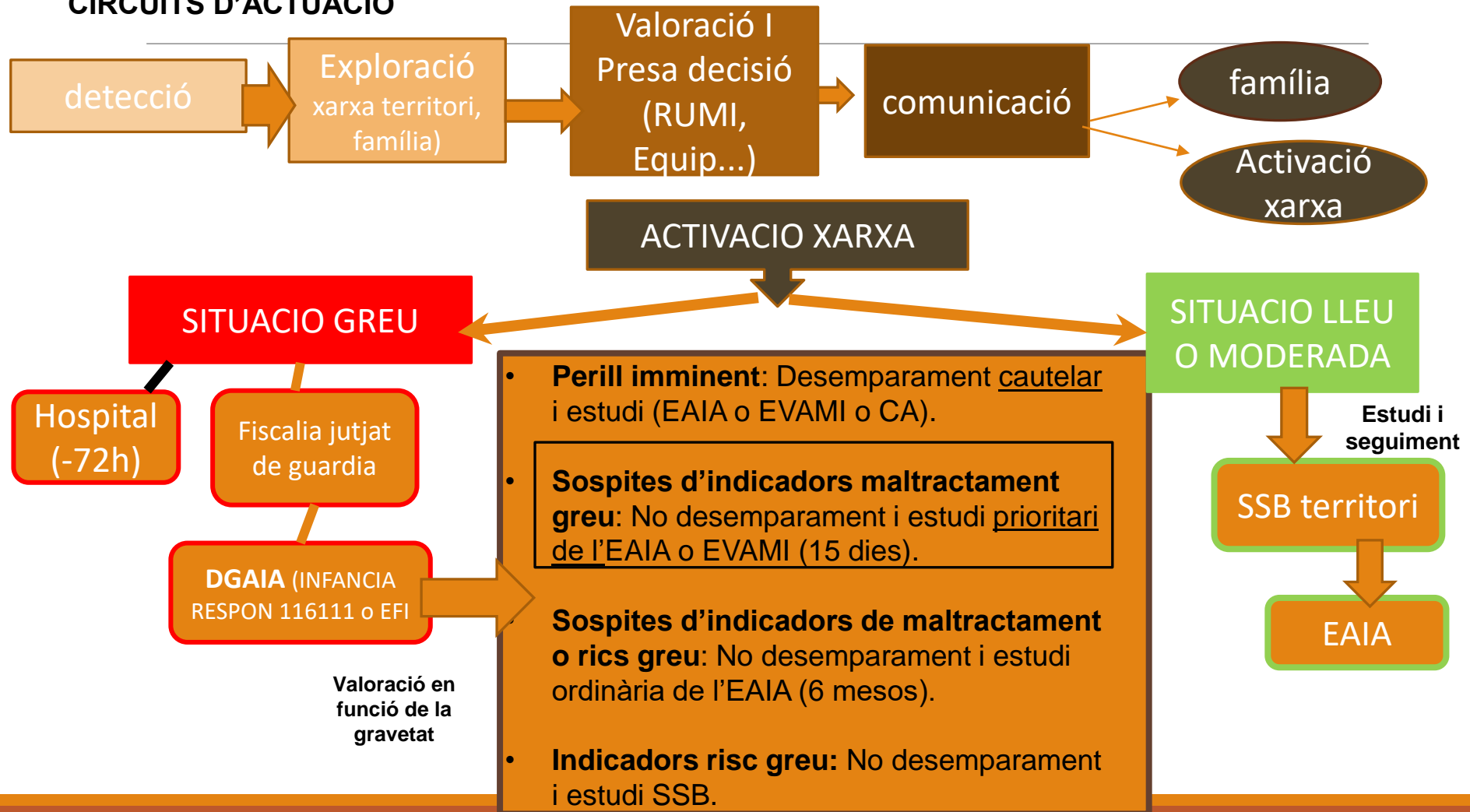
Possibles **Sentiments dels professionals** que detecten situació de maltractament greu:

- Conflicte intern: trencament de la **confidencialitat professional**.
- Manca de confiança en el sistema.
- Culpa o **autoresponsabilització** de la situació.
- Inseguretats davant les **possibles represàlies de la família** o comunitat
- **Sobreprotecció vers la família**: Entendre els motius dels pares i que aquest no tenien intenció de fer un maltractament.

PROCEDIMENT. ACTIVACIÓ DE LA XARXA

GESTIONS DAVANT EL MALTRACTAMENT A INFANTS I ADOLESCENTS DE CATALUNYA CIRCUITS D'ACTUACIÓ

DESPRES DE LA ACTUACIÓ PROTECTORA

Quan el professional que activa la xarxa **no esta d'acord amb les accions posteriors** realitzades per la xarxa de protecció.

Possibles Sentiments de
Frustració, impotència, preocupació infant, culpa

Possibles accions

- Continuar seguiment intens situació.
- Si cal noves Comunicacions a Infància Respon (DGAIA) o EAIA.
- Sensibilitzar a la resta serveis (**treball en xarxa**).
- Acompanyament infant i mesures d'autoprotecció.
- Treball amb la família.

- Gestió emocional amb el suport de l'Equip.
- Espai de supervisió

ESTUDI SITUACIO PSICOSOCIAL I FAMILIAR DE L'INFANT

Equip tècnic /EAIA

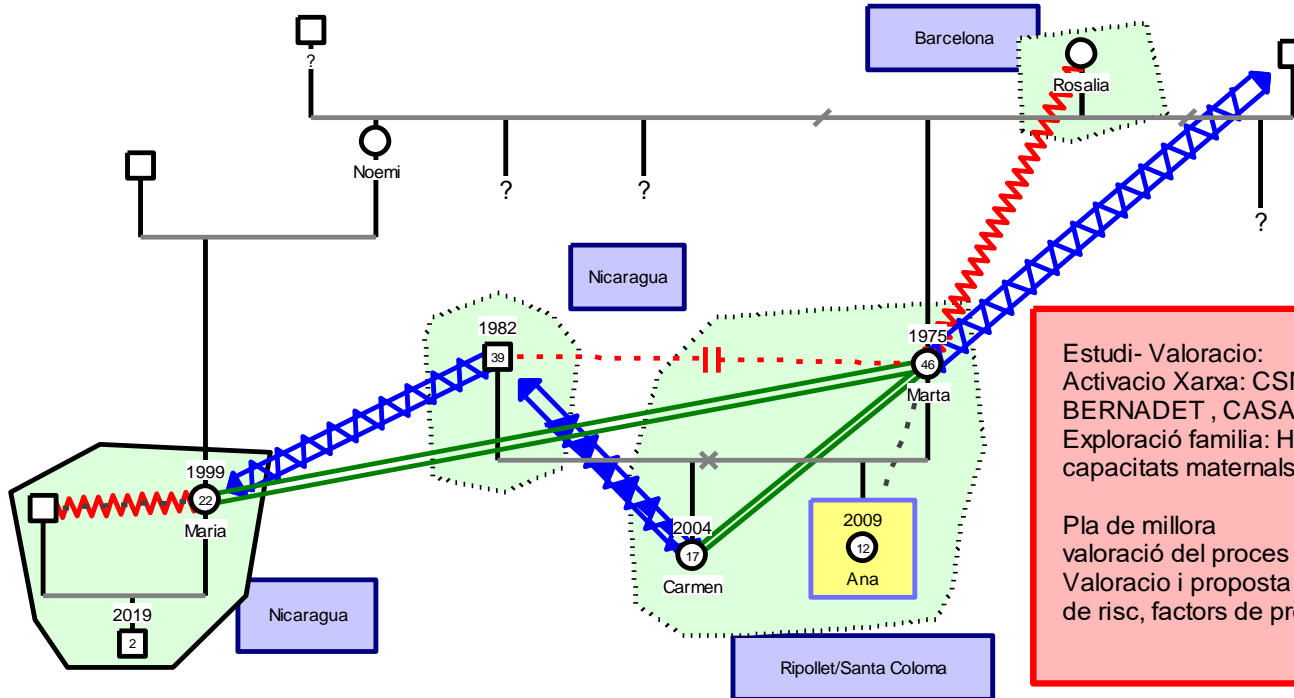
- **Avaluació, Investigació i valoració** dels nuclis familiars. (*capacitats i habilitats parentals, models de criança, xarxa formal e informal de suport, estat emocional infant i progenitors...*)
- **Pla de treball: Treball en xarxa**
- **Pla de millora amb la família**

VALORACIO global de la situació.
I PROPOSTA

- Indicadors de maltractament.**
- Factors de risc.**
- Factors de protecció.**
- Factors pronòstic.**

CAS PRACTIC: Estudi i valoració

Equip tècnic /EAIA

Estudi- Valoració:
Activació Xarxa: CSMIJ, ESCOLA, SSB, Vicki BERNADET , CASAL D'ESTIU- Pla de treball
Exploració família: Història, dinàmica, relació, vincles, capacitats maternals, capacitat de resiliència infants...)

Pla de millora
valoració del procés i implicació familiar.
Valoració i proposta - Indicadors de maltractament, factors de risc, factors de protecció i pronòstic.

PROPOSTA PROTECTORA: Situació de risc greu
Reformulació del pla de treball i pla de millora (COSE)- Seguiment EAIA

PROPOSTES Administratives de l'Estudi EAIA

Fase d'Estudi:
Equip competent:
EAIA o CA

**ESTUDI
I
PROPOSTES**

No situació de **desempament:**

Infant/adolescent es manté al nucli familiar

Situació de **risc-**

Situació de **risc greu-COSE**

Si situació de **desempament**

Infant/adolescent no es manté al nucli familiar

Mesura:

Acolliment CRAE/CREI...
Acolliment família extensa
Acolliment família aliena
(...)

**SEGUIMENT
DE LA PROPOSTA**

**SERVEIS
SOCIALS**

EAIA

EAIA

Treball
en
xarxa
dels
serveis
que
atenen
a la
família

COMPROMIS SOCIOEDUCATIU- COSE – Situació risc greu

Fase Seguiment –
Equip competent:
EAIA

COSE: Una situació de **risc greu**, tenint en compte els Indicadors de maltractament, factors de risc, factors de protecció i factors pronòstic.

Entendre'l com un “**contracte**” entre els pares i l'Administració competent, amb l'objectiu de treballar conjuntament per disminuir els indicadors de risc i factors de risc així com augmentar els factors de protecció.

En funció dels ingressos familiars. Possibilitat de **prestació econòmica** a l'infant/adolescent.

En el **document formal** del **COSE**- es recull:

1. Indicadors i factors risc/protecció
2. Les accions (**pla de millora**) dels pares.
3. Les accions de l'EAIA (suport, control i valoració constant).
4. Es deixa constància de la possibilitat de desempament si augmenta o es cronifica el risc greu i possibilitat de tancament COSE si disminueix el risc.

La Lodia (Art 104) estableix els possibles **recursos** a establir (Pla de millora) en les situacions de risc: *Teràpia familiar, tractament tòxics, Centre Obert, SAD, cursos habilitats parentals, CSMIJ, CDIAP...*

Treball en xarxa

SEGUIMENT DE LA PROPOSTA: Situació de desemparament

Fase Seguiment –
Equip competent:
EAIA

Objectiu: Afavorir **el retorn** de l'infant /adolescent amb els seus pares.

En el cas situacions familiars amb greu pronòstic de retorn:

- Treball centrat en l'empoderament/ autonomia infant/adolescent.
- Restablir relacions familiars saludables.
- Noves possibilitats en la família extensa.

Possibilitat que infant adolescent canvi de territori.

Sentiments professionals

Treball amb els membres família que continuen en territori.

Pla de treball

Pla de millora

Treball en xarxa

CONCLUSIONS

CONCLUSIONS:

- La INTERVENCIO protectora MINIMA NECESSARIA
- Treball protector de tota la xarxa social de servei per assegurar el bon tracte als infants i adolescents- **Corresponsabilitat** dels serveis i dels Equips.
- El treball en xarxa: **Coordinació, Cooperació i reflexió conjunta** en la fase de detecció i comunicació, en la d'estudi i en la de seguiment.

